ДО

НАУЧНОТО ЖУРИ

ПО ПРОЦЕДУРА ЗА ЗАЕМАНЕ НА АКАДЕМИЧНА ДЛЪЖНОСТ „ДОЦЕНТ“

РЕЦЕНЗИЯ

от Доц. д-р Васил Христов Пандов, член на научно жури, определено със Заповед РД 09 – 86 от 29.09.2021 г. на директора на Института за държавата и правото при Българска академия на науките за конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“, публикуван в ДВ брой 68 от 17.08.2021 г.

Област на висше образование: Социални, стопански и правни науки.

Професионално направление: 3.6 Право, научна специалност – Международно частно право.

Кандидат: гл. ас. д-р Ева Станиславова Касева

Научни трудове и приноси на кандидата: „*Признаване правното положение на физическите лица според българското международно частно право*“, гр. София, Университетско издателство „Св.Св. Кирил и Методий“, 2021, 303 страници.

Автор на рецензията: Доц. д-р Васил Христов Пандов, Софийски университет „Св. Климент Охридски”, катедра „Международно право и международни отношения“, гр. София, бул. „Цар Освободител” № 15, каб. 294, тел. 9308 483.

Със заповед № РД 09 – 83 от 24.09.2021 г. на директора на Института за държавата и правото при Българска академия на науките съм определен за външен член на научно жури във връзка с конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ в Института за държавата и правото при БАН в професионално направление „3.6 Право, научна специалност – Международно частно право, като на първото заседание на научното жури съм определен да представя рецензия относно кандидата гл. ас. д-р Ева Станиславова Касева.

Доктор Ева Станиславова Касева заема длъжност като главен асистент в Института за държавата и правото при Българска академия на науките в професионално направление „3.6 Право, международно частно право“. Същата е придобила през 2016 г. ОНС доктор при Софийски университет „Св. Климент Охридски“ с дисертация на тема „Компетентност и приложимо право към задълженията за издръжка по Регламент /ЕО/ № 4/2009”.

Д-р Касева е придобила степен магистър по Право в Юридически факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“. През годините на своето професионално развитие следва да се отбележи дейността й като главен асистент в Институт за държавата и правото на БАН. От 2020г. д-р Касева активно осъществява преподавателска дейност като води лекционен курс по международно частно право във Великотърновския университет *„Св.Св. Кирил и Методий“,* катедра Частноправни науки.

Като академична длъжност в БАН д-р Касева има фокус върху международното частно право.

Извън конкурсния монографичен труд, който е обект на анализ в настоящата рецензия, кандидатът показва умения за съставяне на научни публикации и материали след придобиване на ОНС „доктор“. Статиите и други публикации са представени по – долу в рецензията.

В съответствие с чл. 24, ал. 1, т. 3 от Закона за развитие на академичния състав на Република България (ЗРАСРБ) кандидатът Ева Касева следва да представи публикуван монографичен труд или равностойни публикации в специализирани научни издания, които да

не повтарят представените за придобиване на образователната и научна степен "доктор" и за придобиването на научната степен "доктор на науките". В случая това изискване е изпълнено с депозирания в процедурата труд със заглавие „ПРИЗНАВАНЕ ПРАВНОТО ПОЛОЖЕНИЕ НА ФИЗИЧЕСКИТЕ ЛИЦА СПОРЕД БЪЛГАРСКОТО МЕЖДУНАРОДНО ЧАСТНО ПРАВО“, гр. София, Университетско издателство „Св.Св. Кирил и Методий“, 2021, 303 страници. В съответствие с чл. 57а, ал. 1 от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ научното жури оценява кандидатите за заемане на академичната длъжност "доцент" според изпълнението на условията по чл. 53 и в съответствие с резултатите от справките по чл. 54, ал. 1.

Спазени са изискванията относно хода на процедурата по глава Втора, раздел III на ЗРАСРБ. Кандидатът д-р Ева Касева отговаря на условията на чл. 24, ал. 1 от ЗРАСБ, включително на минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3, съответно на изискванията по чл. 2б, ал 5 от ЗРАСБ и е допуснат от научното жури до оценяване.

ОБЩИ БЕЛЕЖКИ ЗА ПРЕДСТАВЕНИЯ ТРУД

Предмет на рецензията е представеният от д-р Ева Касева монографичен труд на тема със заглавие „*Признаване правното положение на физическите лица според българското международно частно право*“, гр. София, Университетско издателство „Св.Св. Кирил и Методий“, 2021, 303 страници. Научният апарат се състои от заглавия на български и на чужд език, като са приложени и ползваните материали като част от доказването на тезите в изследването.

АКТУАЛНОСТ НА ТЕМАТА И НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ТЕЗА

Актуалността на темата е продиктувана от нарасналата мобилност на физическите лица и необходимостта от осигуряване на постоянство и предвидимост на правния им статут или правно положение. Под влияние на правото на ЕС и на основните права на човека дискусията за зачитане на вече възникнали елементи от правния статут на физическите лица придоби изключителна

актуалност. В резултат на практиката на Съд на ЕС и на Европейския съд по правата на човека се разви т.нар. метод на признаването в МЧП, който е алтернатива на традиционните стълкновителен и пряк метод. Основните права, както и основните свободи в правото на Съюза, се явяват средство за физическите лица да постигнат желаното признаване на правните последици на вече определени правноиндивидуализиращи белези (име, пол) и на възникнали правоотношения (брак, осиновяване).

СТРУКТУРА И ОПИСАНИЕ НА ТРУДА

Монографията се състои от въведение, шест глави и заключение. Трудът е в обем от 304 страници и съдържа 349 бележки под линия. Списъкът с използваната литература включва съчинения на български (71 бр.), френски, немски и английски език (113 бр.).

Глобализация в световен мащаб от една страна, и свободното движение на хора в Европейския съюз, от друга страна, налагат необходимостта от дискусия и уредба отнасящи се до признаването на правна индивидуализация, станала част от правното положение на физическо лице, когато юридическият факт се е осъществил в чужбина, в съответствие със законите на друга държава. Предмет на изследване е именно признаване правното положение на физическо лице според българското международно частно право. Поставя се за цел, да се анализира съществуващата уредба и практиката в материята, за да се направи извод за степента на познаването и правилното й прилагане от българските органи, както и за степента, в която са защитени интересите на физическите лица при признаване на правното им положение.

В **Глава първа** на представения труд кандидатът изследва определенията за „физическо лице“, „правно положение на физически лица“ и „признаване“ и определя техния обхват. Дефинира се „методът на признаване“, условията за да се приложи, както и тезата, че той следва да се схваща във възможно най-широк смисъл. Открояват се способите, чрез които се реализира метода, като всеки от тях е

подробно анализиран в следващите глави.

Глава втора на труда е посветена на признаването на чуждестранни съдебни решения и други актове относими към правното положение на физически лица. Разглежда се редът за признаване установен в Кодекс на международното частно право на Република България. Изследвани са чрез съпоставителен анализ инцидентното признаване и признаването в нарочно производство, като са откроени слабости на уредбата и е представена богата съдебна практика по приложение на способа.

Глава трета от труда изследва признаването на актовете за гражданско състояние, съгласно уредбата установена в Закона за гражданската регистрация на Република България. Разяснени са субектите, компетентните органи, конкретните актове за всяко отношение, което е предмет на признаване, както и формалните изисквания за признаването. В тази глава на труда, въз основа проведения анализ се аргументира предложението да се възприеме изцяло уредбата за признаване на съдебни решения и спрямо актове за гражданско състояние, като се разшири обхвата на Глава дванадесета от КМЧП – чрез включване в него и на актовете за гражданско състояние. Обоснова се и обжалването на отказа за признаване на съответния орган пред Софийски градски съд, а не пред административен съд.

Глава четвърта представя признаването чрез прилагане стълкновителните норми на българското международно частно право за определяне приложимо право към правното положение на физически лица. Подобно на предходната глава, и тук се посочват различните източници на уредба, компетентните органи и актовете, подлежащи на признаване. Въз основа направеното проучване на практиката на съдилищата се заключава, че правоприлагащите органи познават уредбата и я прилагат без затруднения. Отчита се все пак, че такива могат да възникнат при установяване съдържанието на чуждото право и при прилагането му.

В **Глава пета** се изследва признаването въз основа уредбата Конвенцията за издаване на многоезични извлечения от актове за

гражданско състояние, подписана под егидата на Международната комисия по гражданско състояние във Виена на 8 септември 1976 г. и според Регламент (ЕС) № 2016/1191 на Европейския парламент и на Съвета от 6 юли 2016 г. за насърчаване на свободното движение на гражданите чрез опростяване на изискванията за представяне на някои официални документи в Европейския съюз и за изменение на Регламент (ЕС) № 1024/2012. Установява се, че цялостното приложение на Конвенцията улеснява гражданите на държавите – съдоговорителки по нея и е едно от основанията Европейския съюз да реши да изработи собствен инструмент в материята. Последният акт е Регламент (ЕС) № 2016/1191, който облекчава признаване правно положение на физически лица в Европейския съюз, като се зачита само формалната доказателствена сила на документите. Текстовете на Регламента обхващат широк набор от официални документи, на които в тази глава е направен обстоен анализ. На база проведеното изследване се прави заключение, че Регламента се познава и прилага без затруднения – както от компетентните органи, така и от гражданите на ЕС.

Последният анализиран способ е автоматичното признаване в ЕС, което не е уредено в акт на Съюза. Разграничават се две хипотези на признаването – с основание позоваване на решение на Съда на Европейскя съюз или на разпоредба на международен договор. Откроени са преимуществата и недостатъците на способа, като негов основен недостатък се изтъква задължаването на държавите членки да признават правни институти, които са непознати за техните правни системи, като: сурогатното майчинство, регистрирани партньорства, еднополови бракове/съюзи, детски бракове и др.

В резултат на цялостното проведено изследване се правят следните заключения: признаване правното положение на физическите лица е уредено подробно в българското законодателство; в голямата си част уредбата е позната на българските граждани; изследваните съдебни решения и актове на органи за гражданско състояние, свързани с прилагане нормите в материята, погледнати в цялост, представляват пример за правилното прилагане текстовете на

закона от българските органи; висока е степента, в която са защитени интересите на физическите лица при признаване правното им положение.

ПО-СЪЩЕСТВЕНИ НАУЧНИ ПРИНОСИ

На фона на различните конкретни въпроси, които авторът поставя и детайлно разглежда и анализира, и въз основа на което достига до свои изводи, бих посочил следното:

- изследването е посветено на актуална тема, която с оглед глобализацията и свободата на движение в ЕС, засяга голям брой субекти;
- монографията е първото цялостно изследване у нас, относно признаване правното положение на физическите лица според българското международно частно право. До настоящия момент в българската доктрина не е правено подобно теоретично изследване с такъв обем и изследвателски материал за основа на анализа;
- в изследването се проучва и представя правна уредба на различни източници и уредбата им относно признаване правно положение на физически лица – Кодекс на международното частно право; Закон за гражданската регистрация; Конвенция за издаване на многоезични извлечения от актове за гражданско състояние от 8 септември 1976г.; Регламент (ЕС) № 2016/1191; Регламент (ЕО) 2201/2003; Регламент (ЕС) № 2019/1111; Конвенцията за премахване на изискването за легализация на чуждестранни публични актове; договори за правна помощ сключени между Република България и различни държави; Регламент (ЕС) №1259/2010, Наредба № РД-02-20-6 от 24.04.12г. и други;
- проучената уредба е от различни правни отрасли – основно от международно частно право, но и от обща теория на правото, гражданско право, граждански процес. Това

придава интердисциплинарен характер на труда.

- Определя се института на „признаване на правното положение на физически лица“ според българското международно частно право, на условията и способите, чрез които може да се постигне. Изгражда се цялостна система по проблематиката;
- на с.68 от труда се аргументира тезата, че редът за признаване, установен в ал.1 и ал.2 на чл.118 от Кодекса на международното частно право на Република България (КМЧП) не е задължителен. Той е възможност единствено при наличие на спор относно признаването;
- открояват се проблеми, във връзка с признаването на чуждестрани съдебни решения и други актове, съгласно националната уредба на всяка държава, състоящи се в разлики относно: понятието за „съдебно решение“; самата процедура по признаване; компетентния орган по признаването; процесуални срокове и формални изисквания;
- подробно се изследва Законът за гражданската регистрация на Република България (ЗГР) с оглед проблематиката за признаване правното положение на физически лица. Последователно и систематично са представени субектите, попадащи в обхвата на ЗГР; компетентните органи и функциите им за издаване актове за гражданско състояние и за признаване на издадените от други държави; актовете, удостоверяващи правното положение на физическите лица; отношения предмет на признаване; процедурата по съставяне на акт за гражданско състояние в Република България, въз основа на представен акт съставен в друга държава;
- обосновава се систематичното включване на признаване на последиците и на доказателствената сила на актовете за гражданско състояние в обхвата на Глава XII от КМЧП;

- в хипотеза, на пресъставен от българската държава акт за раждане въз основа на такъв акт, издаден от чужд орган по гражданско състояние в друга държава, се излага теза за конститувно действие на акта за гражданско състояние, издаден в чужбина и за оповестително действие на българския акт;
- разграничават се две хипотези за признаване промяна на името при сключен брак / развод в чужбина – чрез признаване на акта за брак / развод по ЗГР – ако в него е посочена промяната, или ако не е посочена – по реда на охранително производство за промяна на името. Тук може да се дебатира дали не е достатъчно признаването на чуждо решение в този смисъл без провеждане на производство наново пред българския съд;
- изследвайки уредбата за признаване правното положение на физически лица чрез прилагане стълкновителните норми на международното частно право се посочват актовете, подлежащи на признаване; компетентните органи; уредбата по: КМЧП, Регламент (ЕС) № 1259/2010, договорите за правна помощ. Отбелязано е, че практиката на съдилищата е по-оскъдна от тази по предходните разгледани способи, а този способ е характеризиран като времеемък, сложен и с възможни грешки при установяване съдържанието на чуждия правопорядък;
- за първи път в българската литература по международно частно право се изследва Конвенцията за издаване на многоезични извлечения от актове за гражданско състояние, подписана под егидата на Международната комисия по гражданско състояние във Виена на 8 септември 1976 г., както и практика по приложението ѝ;
- в монографията подробно е изследван актуален източник на уредба - Регламент (ЕС) № 2016/1191 на Европейския парламент и на Съвета от 6 юли 2016 г. за насърчаване на свободното движение на гражданите чрез опростяване на

изискванията за представяне на някои официални документи в Европейския съюз. В труда се обосновава, че и относно уредбата по Регламента следва да се използва термина „признаване“, макар и по него европейския законодател да е уточнил, че се зачита само формалната доказателствена сила на официалните документи в обхвата на акта, удостоверяващи правно положение на физическите лица; уточнява се кои официални документи в Република България удостоверяват фактите, включени в широкият обхват на Регламента; откроени са основните преимущества на уредбата по Регламента;

- определено е автоматичното признаване в ЕС, както и две хипотези на признаването – с основание позоваване на решение на Съда на Европейския Съюз или на разпоредба на международен договор. Дадени са примери;
- изтъкната е възможност на правно положение придобито в чужбина по реда на метода на признаването, който авторът обозначава като автоматично признаване. Преимуществата и недостатъците на автоматичното признаване са подробно анализирани;
- разглежда се проблематиката относно признаването на непознати институти за българската правна система и се доказва тезата, че такова признаване следва да се приеме едва след широка обществена дискусия и консенсус, обективиран в позитивната нормативна уредба;
- изследват се предложенията за нови международни договори на Хагската конференция по международно частно право, относно произход основан на сурогатно майчинство, като се подкрепя създаването им;
- формулира се тезата, че признаване правното положение на физически лица е уредено подробно в българското международно частно право, постига се чрез различни способи и във висока степен защитава интересите на физическите лица. Уредбата е позната на българските

граждани и се прилага без затруднения от правоприлагащите органи;

- в монографията е представена е актуална българска и чужда съдебна практика, както и практика на Съда на ЕС, относно признаване правно положение на физически лица. Съчинението е източник на информация за развиващата се практика на Съда на Европейския съюз по спорове и преюдициални питания, отнасящи се до елементи от правното положение на физически лица. Посочени са и решения на Европейския съд по правата на човека по разглежданата тема.

На последно място, налице са и определени **критични бележки и препоръки**, които не се отразяват на общата характеристика на кандидата и направено предложение в настоящата рецензия. На първо място, прави впечатления от структурна страна непропорционалното разпределение на изложението по глави, като последната VI глава относно субективното право на признаване под действието на основополагащи права на Съюза и на основните права на човека се състои от 13 страници. Тази глава е един от най – съществените като център на задълбочено теоретично изследване, което не е постигнато в посочения обем. На второ място, не е налице напълно прецизно съпоставяне на правните последици на различните видове чуждестранни актове и на методите им на зачитане – чуждестранни официални документи, чуждестранни съдебни решения, чуждестранни съдебни спогодби и чуждестранни частни документи. В българската правна теория има утвърдени институти и понятия за признаване (субективно процесуално потестативно право), които следва да се примирят с въведеното ново определение. Следва да се обмисли подход на диференциация при зачитане на различните правни последици на чуждестранния акт – публичните (доказателствена сила, съответно видовете и сила на пресъдено нещо) и частноправните (конститутивно действия).

Обща характеристика и приноси в другите съчинения, подлежащи на рецензиране

В обявения конкурс Ева Касева е представила 15 труда, от които една монография, представена като хабилитационен труд, една публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“, три студии и десет статии, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове.

Публикуваната книга книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ не следва да се обсъжда в настоящата процедура предвид връзката й с производството по придобиване на посочената степен. Някои от статиите, също, са пряко свързани с темата на дисертационния труд и не следва да бъдат част от настоящата преценка. Част от статиите и студиите (7 броя) са включени като анализ, смислово и съдържателно в представения монографичен труд, което не налата отделното им задълбочено изследване.

Представените допълнителни на монографичния труд научни публикации са в предмета на международното частно семейно и наследствено право и са доказателство за последователността на научните търсения на автора. Всички са посветени на актуални проблеми с теоретично и практическо значение.

Трудовете са както следва:

Настаняване на дете в друга държава. В: Научни трудове на Института за държавата и правото. Том XV, София, Българска академия на науките, 2017г., с. 301 – 362, ISSN 1314-6459. В студията за първи път в българската правна литература се изследва уредбата относно настаняване на дете в друга държава и се формулират предложения *de lege ferenda* за промяна на европейското законодателство във връзка с констатирани слабости в уредбата по проблематиката;

Избор на приложимо право към задължения за издръжка с международен елемент – сп. Адвокатски преглед, бр. 1, 2017г., с. 27-40, ISSN 1313-7204. Анализират се чл.7 и чл.8 от Хагски протокол

от 23.11.2007г. относно приложимото право към задълженията за издръжка, уреждащи автономия на волята при задължения за издръжка. Правят се изводи за уредбата: улеснява страните по делото; предоставя възможност за постигане единство на forum et jus; има предпазна функция; отчитат се съвременните технологии;

Решение на Съда на Европейския съюз по дело C-184/14, A v B от 16 юли 2015г. – утвърждаване принципа за закрила висшия интерес на детето в Регламент (ЕО) № 4/2009, сп. Общество и право, бр.4, 2017г, с. 116 – 121, ISSN 0204-85-23.Подробно се анализира посоченото решение на СЕС чрез разглеждане на фактите по случая, на прюдициалното запитване, заключението на генералния адвокат по делото и решението на Съда. Обобщава се, че решението утвърждава задължителното приложение на чл.3, б „г“ от Регламент (ЕО) № 4/2009 пред това на чл.3. б „в“и утвърждава принципа за закрила на висшия интерес на детето;

Обхват на понятието „родителска отговорност“ по Регламент (ЕО) № 2201/2003 и съдебна практика по прилагането му, сп. Правна мисъл, София, бр.3, 2018г., Българска академия на науките, с. 43 – 61, ISSN 1310-7348. Статията изследва понятието за „родителска отговорност“, установено в чл. 2, т.7 на Регламент “Брюксел IIa”, обхвата му, родителската отговорност в българското международно частно право, както и съдебна практика по посочения Регламент. Сред заключенията в изследването са включване на възходящи (баба и дядо) в обхвата на родителската отговорност по Регламент „Брюксел IIa“, както и познаване на автономната квалификация за „родителска отговорност“ от българските съдилища;

Конвенция за гражданските аспекти на международното отвличане на деца – обща характеристика, В: „Сборник доклади от годишна университетска научна конференция 14-15 юни 2018г. на Национален военен университет „Васил Левски“, Том 2, Велико Търново, издателски комплекс на НВУ „Васил Левски“, 2018г., с.77 – 86, ISSN 1314 – 1937. В статията кандидатът последователно рзглежда: предпоставки за приемане и основания за прилагане на Конвенцията за гражданските аспекти на международното отвличане

на деца; структурата й; цели, заложени в нея; съгласуваност с други актове и въведени определения;

Дейност на европейските институции по изработване на Регламент (ЕС) № 2016/1191 – част I, В: „Сборник доклади от годишна университетска научна конференция 27-28 юни 2019г. на Национален военен университет „Васил Левски“, Том 9, Велико Търново, издателски комплекс на НВУ „Васил Левски“, 2019г., с.151 – 158; ISSN 1314 – 1937;

Дейност на европейските институции по изработване на Регламент (ЕС) № 2016/1191 – част II, В: „Сборник доклади от годишна университетска научна конференция 27-28 юни 2019г. на Национален военен университет „Васил Левски“, Том 9, Велико Търново, издателски комплекс на НВУ „Васил Левски“, 2019г., с.159 – 167, ISSN 1314 – 1937.

В двете статии подробно се проследява дейността по изготвяне текста на Регламент (ЕС) № 1191/2016, като в резултат на проведеното изследване се заключава, че тази дейност е сложна и съвместна на европейските институции. Като недостатък се изтъква изключване от окончателния вариант на текста признаване на последиците от официалните документи между държавите членки;

Правната уредба, установена от Регламент (ЕС) № 2016/1191. В: Научни трудове на Института за държавата и правото. Том XIX, София, Българска академия на науките, с. 2020г., с.310-388, ISSN 1314-6459.В студията Ева Касева изследва изчерпателно уредбата по Регламент (ЕС) № 2016/1191, като откроява основните й преимущества;

Регламент (ЕС) 2016/1191 на Европейския парламент и на Съвета от 6 юли 2016 година за опростяване на изискванията за представяне на някои официални документи. В: Промените в българската правна система през призмата на международните отношения, международното право и правото на Европейския съюз (1989-2019). УИ“Св. Климент Охридски“, София, 2021г., с.286 – 316, ISBN 9789540752341.В студията се представя общата характеристика на Регламент (ЕС) № 2016/1191, включително пределите му на

действие. Подробно са представени официалните документи, удостоверяващи фактите, включени в обхвата на Регламента;

Recognition of Personal Status in the EU – Bulgaria. Part I, В: „Сборник доклади от годишна университетска научна конференция 2021. на Национален военен университет „Васил Левски“, Том 8, Велико Търново, издателски комплекс на НВУ „Васил Левски“, 2021г., с.82– 88, ISSN 1314 – 1937;

Recognition of Personal Status in the EU – Bulgaria. Part II, В: „Сборник доклади от годишна университетска научна конференция 2021 на Национален военен университет „Васил Левски“, Том 8, Велико Търново, издателски комплекс на НВУ „Васил Левски“, 2021г., с.88-97, ISSN 1314 – 1937.

Изследва се признаване правно положение на физически лица, чрез нормите на КМЧП, ЗГР, стълкновителния метод и автоматичното признаване;

Overriding Mandatory Provisions in Bulgarian Law, В: „Сборник доклади от годишна университетска научна конференция 2021. на Национален военен университет „Васил Левски“, Том 8, Велико Търново, издателски комплекс на НВУ „Васил Левски“, 2021г., с.97 – 108, ISSN 1314 – 1937. В тази статия се прави предложение за промяна на чл.46 от КМЧП след откроени слабости в уредбата;

Признаване на чуждестранни съдебни решения и други актове, уреждащи правното положение на физически лица в Република България – сп. Правна мисъл, София, бр.2, 2021г., Българска академия на науките, с. 38 – 55, ISSN 1310-7348. В статията се съпоставят и анализират признаването на чуждестранни съдебни решения и други актове по КМЧП, уреждащи правното положение на физически лица в Република България. Характеризирани са инцидентното признаване по чл.118, ал.1 КМЧП и нарочното производство по чл.118, ал.2 КМЧП. Представена е и практика по приложението на разпоредбите. Формулирана е теза, че уредбата е утвърдена в практиката през годините, прилага се без затруднение от правоприлагащите органи, и създава усещане за сигурност и стабилност у гражданите.

Преподавателска и друга професионална дейност

Предвид работата на кандидата в Институт за държавата и правото при БАН и като преподавател във Великотърновския университет „Св.Св. Кирил и Методий“ по дисциплината международно частно право, тя има опит, както в семинарни занятия, така и като титуляр на дисциплината и водене на лекционен курс. Налице са доказателства за успешно изпълнение на преподавателските задачи и функции.

Заключение

Представеният от д-р Ева Станиславова Касева монографичен труд разкрива теоретични достойнства и има положително значение за развитието на правната теория и актуалност за правоприлагането. Допълнителните статии и публикации затвърждават научната работа на кандидата в областта на международното частно право през последните години. С цялостния облик и конкретното си съдържание, той убеждава в наличието на изследователски подход и способност за надграждане на научното развитие на автора.

Въз основа на изложеното препоръчвам на научното жури да вземем решение, с което да предложим назначаването на д-р Ева Станиславова Касева за „доцент” в Институт за държавата и правото при БАН в професионално направление „3.6 Право, научна специалност – Международно частно право.

гр. София, 23.12.2021 г.

Доц. д-р Васил Христов Пандов

TO

THE SCIENTIFIC JURY

IN THE PROCEDURE FOR AWARDING THE ACADEMIC POSITION "ASSOCIATE PROFESSOR"

REVIEW

by Assoc. Prof. Dr. Vasil Hristov Pandov, member of the scientific jury, determined by Order RD 09 - 86 of 29.09.2021 of the Director of the Institute for the State and the Law of the Bulgarian Academy of Sciences for a competition for the academic position of "Associate Professor", Published in SG No. 68 of August 1, 2021

Field of higher education: Social, economic and legal science.

Professional field: 3.6 Law, scientific specialty – Private International Law

Candidate: Eva Stanislavova Kaseva

Scientific works and contributions of the candidate: "Recognition of personal status according to Bulgarian Private International Law", University publishing house "St.St. Cyril and Methodius", 2021, 304p, ISBN 978-619-208-262-8.

Author of the opinion: Assoc. Prof. Dr. Vasil Hristov Pandov, Sofia University "St. Kliment Ohridski", Department of International Law and

International Relations, Sofia, 15 Tsar Osvoboditel Blvd., office 294, tel.: 9308 483.

By order Order RD 09 - 86 of 29.09.2021 I have been appointed as an external member of a scientific jury in a competition for the academic position of "Associate Professor" at the Institute for the State and the Law of the Bulgarian Academy of Sciences in the professional field "3.6 Law, scientific specialty – Private International Law". At the first meeting of the scientific jury, I have been assigned to present a review on the candidate - chief assistant. Dr. Eva Kaseva.

Dr. Eva Kaseva currently is a chief assistant at the Institute for the State and the Law of the Bulgarian Academy of Sciences (BAS), in the professional field "3.6 Law, scientific specialty – Private International Law". In 2016, she obtained the scientific and educational degree "Doctor"(PhD) at Sofia University "St. Kliment Ohridski" with the topic of the thesis "Jurisdiction and applicable law to the maintenance obligations under Regulation (EC) 4/2009 ".

Dr. Kaseva has obtained in 2010 a master's degree in law at the Faculty of Law of Sofia University "St. Kliment Ohridski". During the years of her professional development, should be noted her activity as a chief assistant at the Institute for the State and the Law. From 2020, she is also a chief assistant at the University of Veliko Tarnovo "St. St. Cyril and Methodius", where she presents Private International Law' course at the Department of Private Law.

As an academic position at BAS, Dr. Kaseva has a focus on Private International Law.

Apart from the monographic work, presented for the competition, which is the subject of analysis in this review, the candidate demonstrates skills in compiling scientific publications and materials after acquiring the

scientific and educational degree "Doctor". Articles and other publications are presented below in the review.

In accordance with Art.24, par.1 from the Law on the Development of the Academic Staff of the Republic of Bulgaria (LDASRB) the candidate Eva Kaseva should present a published monographic work or equivalent publications in specialized scientific publications, which should not repeat the ones presented for the acquisition of the educational and scientific degree "Doctor" and for the acquisition of the scientific degree "Doctor of Science". In this case, this requirement is met by the presented work to the procedure: "Recognition of personal status according to Bulgarian private international law", University publishing house "St.St. Cyril and Methodius", 2021, 303p, ISBN 978-619-208-262-8. In accordance with Art. 57a, para. 1 of the Regulations for application of LDASRB the scientific jury evaluates the candidates for the academic position "associate professor" according to the fulfillment of the conditions under art. 53 and in accordance with the results from the references under Art. 54, para. 1.

The requirements regarding the course of the procedure under Chapter Two, Section III of the LDASRB have been met. The candidate Dr. Eva Kaseva meets the conditions of Art. 24, para. 1 of the LARSB, including the minimum national requirements under Art. 2b, para. 2 and 3, respectively to the requirements under Art. 2b, para 5 of the LARSB and has been admitted by the scientific jury for evaluation.

GENERAL REMARKS ON THE WORK SUBMITTED

The subject of the review is the monographic work presented by Dr. Eva Kaseva on a topic "Recognition of personal status according to Bulgarian private international law", University publishing house "St.St. Cyril and Methodius", 2021, 303p.The scientific apparatus consists of titles in Bulgarian and in a foreign language, and the used materials are attached as part of the proof of the theses in the research.

RELEVANCE OF THE TOPIC AND THE THESIS

The relevance of the topic has its grounds in the increased mobility of individuals and the need to ensure consistency and predictability of their personal status. Influenced by EU law and fundamental human rights, the discussion on respecting already existing elements of the personal status has become extremely relevant. As a result of the case law of the European Court of Justice and the European Court of Human Rights, the so-called method of recognition was defined in the Private International Law, which is an alternative to the traditional conflict and direct method. Fundamental rights, as well as fundamental freedoms in Union law, are a means for individuals to achieve the desired recognition of the legal consequences of already defined legal individualizing features (name, gender) and legal relationships (marriage, adoption).

STRUCTURE AND DISCRIPTION OF THE SUBMITTED MONOGRAPHIC WORK

The habilitation work consists of an introduction, six chapters and a conclusion. The paper is 304 pages long and contains 349 footnotes. The list of used literature includes works in Bulgarian (71), French, German and English languages (113).

The chosen topic is relevant due to the ongoing globalization on the one hand, and the free movement of people in the European Union, on the other hand. They impose the need for discussion and regulation regarding the recognition of personal status, which became part of the status of a person when the legal fact took place abroad, in accordance with the laws of another country. The subject of research is precisely the recognition of the personal status according to the Bulgarian private international law. The aim is to analyze the regulations and practice in the matter in order to make a conclusion about the degree of knowledge and its proper application by

the Bulgarian authorities and the degree to which the interests of individuals are protected in recognizing their status.

In **chapter one** of the work the candidate presents the definitions of "person", "personal status" and "recognition" and defines their scope. The "method of recognition", conditions fot its application and the thesis that it should be understood in the broadest possible sense are defined. The ways in which the method is implemented are also highlighted, and each of them is analyzed in details in the following chapters.

Chapter Two analyzes the recognition of foreign court decisions and other acts related to the personal status. The procedure for recognition established in Bulgarian Code of Private International Law is considered in details. The incidental recognition and the recognition in deliberate proceedings have been studied through a comparative analysis, as weaknesses in the regulation have been highlighted and a rich case law on the application of the method has been presented.

Chapter three of the monographic work examines the regulation for recognition of civil status acts, established in the Civil Registration Act of the Republic of Bulgaria. The subjects, the competent authorities, the specific acts for each relationship subject to recognition, as well as the formal requirements for recognition are specified. The proposal to fully adopt the regulation for recognition of court decisions in relation to civil status acts is also argued, by extending the scope of Chapter Twelve of Bulgarian Code of Private International Law - by including in it the civil status acts. The appeal against the refusal of recognition before the Sofia City Court and not before an administrative court was also substantiated.

Chapter four presents the recognition by applying the conflict-of-law rules of Bulgarian private international law to determine the law applicable to the personal status. Like in the previous chepter, here are indicated the various sources of regulation, the competent authorities and the acts subject to recognition. Examining the practice of the courts, it was concluded that the law enforcement authorities know the regulation and

apply it without difficulties. It is acknowledged, however, that problems may arise in establishing the content of foreign law by courts and in its application.

Chapter Five examines the recognition by the texts of Convention on Issue of Multilingual Extracts from Civil Status Acts, signed in Vienna on 8 September 1976; and Regulation (EU) 2016/1191 of the European Parliament and of the Council of 6 July 2016 on promoting the free movement of citizens by simplifying the requirements for presenting certain public documents in the European Union and amending Regulation (EU) No 1024/2012. It is established that the implementation of the Convention leads to significant savings of time and money for the citizens of the contracting states and is one of the reasons for the European Union to decide to develop its own instrument in the matter. This instrument is Regulation (EU) № 2016/1191, which is one of the ways to recognize personal status in the European Union. The texts of the Regulation cover a wide range of official documents which are analyzed in this chapter. It is concluded that the Regulation is known and applied without difficulties - both by the competent authorities and by EU citizens.

The last method analyzed is „automatic recognition“. It is acknowledged that it is not regulated in the text of an act of the Union, therefore two hypotheses of recognition are distinguished - based on a reference to a decision of the Court of Justice of the European Union or a provision of an international treaty. The advantages and disadvantages of the method are highlighted, and its main disadvantage is the obligation of Member States to recognize legal institutions that are unknown to their legal systems, such as: surrogacy, registered partnerships, same-sex marriages / unions, child marriages, etc.

As a result of the study, is concluded that the recognition of personal status is regulated in details in Bulgarian legislation, the legislation generally is known to Bulgarian citizens, the analyzed court decisions and acts of public authorities, related to the application of the norms in the matter, viewed as a whole, are an example of the correct application of law

by the Bulgarian authorities and the degree to which the interests of individuals are protected in recognizing their legal status is high.

MORE SIGNIFICANT CONTRIBUTIONS OF THE MONOGRAPHIC WORK

Taking into account the various specific questions that the author asks, considers in details and analyzes, I would like to point out the following:

- the study is dedicated to a topic that, taking into account the globalization and freedom of movement in the EU, affects a large number of individuals;
- the monograph is the first comprehensive study in our country on the recognition of the peronal status under Bulgarian private international law. To date, no such theoretical study with such a volume and research material has been made in the Bulgarian doctrine as a basis for the analysis;
- the study examines and presents the legal framework of various sources and their regulation on the recognition of personal status - Code of Private International Law; Civil Registration Act; Convention on Issue of Multilingual Extracts from Civil Status Acts of 8 September 1976; Regulation (EU) № 2016/1191; Regulation (EC) No 2201/2003; Regulation (EU) № 2019/1111; The Convention Abolishing the Requirement of Legalisation for Foreign Public Documents; legal aid agreements concluded between the Republic of Bulgaria and various countries; Regulation (EU) №1259 / 2010, Ordinance № RD-02-20-6 of 24.04.12 and others;
- the studied regulation is from different branches of law - mainly from private international law, but also from general theory of law, civil law, civil procedure. This gives the work an interdisciplinary character;
- the definition is given of the institute of “recognition of the legal status of natural persons” according to the Bulgarian private international

law, the conditions and the ways by which it can be achieved. A complete system on the issue is being built;

- on p. 68 of the paper it is argued that the procedure for recognition established in paragraph 1 and paragraph 2 of Article 118 of the Code of Private International Law of the Republic of Bulgaria (BCPIL) is not mandatory. It is a possibility only in the presence of
- problems in connection with the recognition of foreign judgments and other acts are pointed out, according to the national legislation of each country, consisting of differences regarding: the concept of "judgment"; the recognition procedure itself; the competent recognition authority; procedural deadlines and formal requirements;
- The Civil Registration Act of the Republic of Bulgaria (CRARB) is studied in details in view of the issue of recognition of the personal status. The subjects falling within the scope of the CRARB are consistently and systematically presented; the competent authorities and their functions for issuing civil status certificates and for recognizing those issued by other countries; the acts certifying the personal status; relations subject to recognition; the procedure for drawing up a civil issued in another country;
- тhere is a justification for systematic inclusion of recognition of the consequences and probative value of civil status acts within the scope of Chapter XII of the BCPIL;
- in the case of a birth certificate drawn up by the Bulgarian state on the basis of such an act issued by a foreign civil status authority in another country, a thesis is presented on the constitutional effect of the civil status act issued abroad and on the declaratory effect of the Bulgarian act;
- there are two hypotheses for recognizing a change of name in case of marriage / divorce abroad - by recognizing the act of marriage / divorce under the Civil Procedure Code - if it indicates the change, or if it is not specified - by the order of security proceedings for change of the name. Here one can debate whether it is not enough to recognize a foreign decision in this sense without conducting a new trial before the Bulgarian court;

- examining the regulation on the recognition of the personal status by applying the conflict-of-law rules of Private International Law are indicated: the acts subject to recognition; authorities; legislation in BCPIL, Regulation (EU) № 1259/2010, legal aid contracts. It is noted that the practice of the courts is more scarce than that of the previously considered methods, and this method is characterized as time-consuming, complex and with possible errors in establishing the content of foreign law;
- for the first time in the Bulgarian literature on Private International Law is studied the Convention on Issue of Multilingual Extracts from Civil Status Acts of 8 September 1976, as well as practice in its application;
- the monograph examines in details the current source of regulation - Regulation (EU) № 2016/1191 of the European Parliament and of the Council of 6 July 2016 on promoting the free movement of citizens by simplifying the requirements for the presentation of certain official documents in the European Union. The paper justifies that the term "recognition" should also be used for the Regulation, although the European legislator has clarified that only the formal probative value of official documents within the scope of the act certifying the personal status is respected; it is specified which official documents in the Republic of Bulgaria certify the facts included in the wide scope of the Regulation; the main advantages of the regulation under the Regulation are highlighted;
- automatic recognition in the EU has been defined, as well as two hypotheses of recognition - based on a reference to a decision of the Court of Justice of the European Union or a provision of an international treaty. Examples are given;
- the possibility of a personal status acquired abroad by the order of the method of recognition, which the author designates as automatic recognition, was pointed out. The advantages and disadvantages of automatic recognition are analyzed in details;
- the issue of recognition of unknown institutions for the Bulgarian legal system is discussed and proves the thesis that such recognition

should be accepted only after a broad public discussion and consensus, objectified in the positive legal order;

- the proposals for new international treaties of the Hague Conference on Private International Law on Surrogacy-Based Origin are examined, supporting their creation;
- the thesis is formulated that the recognition of the personal status is regulated in details in the Bulgarian private international law, is achieved through various means and highly protects the interests of individuals. The regulation is familiar to Bulgarian citizens and is implemented without difficulty by law enforcement authorities;
- in the monograph is presented current Bulgarian and foreign case law, as well as the case law of the Court of Justice of the EU on the recognition of personal status. The work is a source of information on the evolving case law of the Court of Justice of the European Union on disputes and preliminary rulings concerning elements of the personal status. Decisions of the European Court of Human Rights on the subject are also mentioned.

Finally, there are some **critical remarks and recommendations** that do not affect the general characteristics of the applicant and the proposal made in this review. First of all, there is a disproportion in chapters of the work - the last Chapter VI on the subjective right to recognition under the fundamental rights of the Union and fundamental human rights consists of only 13 pages. This chapter is one of the most important as a center of in - depth theoretical research, which has not been achieved in this volume. Secondly, there is no fully precise comparison of the legal consequences of different types of foreign acts and their methods of acceptance - foreign official documents, foreign court decisions, foreign court agreements and foreign private documents. In the Bulgarian legal theory there are established institutes and concepts for recognition, which should be reconciled with the introduced new definition. An approach of differentiation should be considered, taking into account the different legal consequences

of the foreign act - public (probative force, respectively types and force of res judicata) and private law (constitutive actions).

GENERAL CHARACTERISTIC AND CONTRIBUTIONS IN OTHERS WORKS, PRESENTED IN THE COMPETITION

In the announced competition Eva Kaseva presented 15 papers, of which one monograph presented as a habilitation paper, one published book based on a defended dissertation for the educational and scientific degree "Doctor", three studies and ten articles published in unreferred journals with scientific review or published in edited collective volumes.

The published book on the basis of a defended dissertation for the award of the educational and scientific degree "Doctor" should not be discussed in the present procedure, given its disconnection with the current procedure. Some of the articles, too, are directly related to the topic of the dissertation and should not be part of this assessment. Some of the articles and studies (7 issues) are included as analysis in the presented monographic work, which does not require their separate in-depth study.

The presented additional scientific publications to the monographic work are in the subject of Private International Family and Inheritance Law and are proof of the consistency of the author's scientific research. All are dedicated to current issues of theoretical and practical importance.

The works are as follows:

Placement of a child in another country. In: Academic works of the Institute for the State and the Law. Volume XV, Sofia, Bulgarian Academy of Sciences, 2017, pp. 301 - 362, ISSN 1314-6459. In the study for the first time in the Bulgarian legal literature is examined the regulation on the placement of a child in another country and proposals *de lege ferenda* are formulated to change European legislation in connection with identified weaknesses in the regulation on the issue;

The legal framework established by Regulation (EU) № 2016/1191. In: Academic works of the Institute for the State and the Law. Volume XIX, Sofia, Bulgarian Academy of Sciences, pp. 2020, pp.310-388, ISSN 1314-6459. Article 7 and Article 8 are analyzed of the Hague Protocol of 23.11.2007 on the law applicable to maintenance obligations governing choice of law in maintenance obligations. Conclusions are made about the regulation: it facilitates the parties to the case; provides an opportunity to achieve unity *in forum et jus*; has a protective function; modern technologies are taken into account;

Judgment of the Court of Justice of the European Union in case C-184/14, A v C of 16 July 2015. - affirmation of the principle of protection of the best interests of the child in Regulation (EC) № 4/2009, Society and Law Magazine, issue 4, 2017, pp. 116 - 121, ISSN 0204-85-23. That decision of the CJEU is analyzed in details by examining the facts of the case, the reference for a preliminary ruling, the Opinion of the Advocate General in the case and the decision of the Court. It is summarized that the decision confirms the mandatory application of Article 3 “d” of Regulation (EC) № 4/2009 before that of Article 3. "c" and affirms the principle of protection of the best interests of the child;

Scope of the concept of “parental responsibility” under Regulation (EC) № 2201/2003 and case law on its implementation, Legal Theory Magazine, Sofia, issue 3, 2018, Bulgarian Academy of Sciences, pp. 43 - 61, ISSN 1310-7348. The article examines the concept of "parental responsibility" established in Art. 2, item 7 of the Brussels IIa Regulation, its scope, parental responsibility in Bulgarian private international law, as well as case law under the Regulation. Among the conclusions in the study are the inclusion of ascendants (grandparents) in the scope of parental responsibility under the Brussels IIa Regulation, as well as awareness of the autonomous qualification for "parental responsibility" by the Bulgarian courts;

Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction - General Characteristic, In: “Reports from the Annual University

Scientific Conference June 14-15, 2018. of the National Military University "Vasil Levski", Volume 2, Veliko Tarnovo, publishing complex "Vasil Levski", 2018, pp.77 - 86, ISSN 1314 – 1937. In the article the candidate consistently considers: preconditions for acceptance and grounds for application of the Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction; its structure; goals set in it; relations with other acts and introduced definitions;

Legislative procedure by the European institutions on the drafting of Regulation (EU) № 2016/1191 - Part I, In: "Reports from the annual university scientific conference June 27-28, 2019 of the National Military University "Vasil Levski", Volume 9, Veliko Tarnovo, publishing complex "Vasil Levski", 2019, pp.151 - 158; ISSN 1314 - 1937;

Legislative procedure by the European institutions on the drafting of Regulation (EU) № 2016/1191 - Part II, In: "Reports from the annual university scientific conference June 27-28, 2019. of the National Military University "Vasil Levski", Volume 9, Veliko Tarnovo, publishing complex "Vasil Levski", 2019, pp.159 - 167, ISSN 1314 – 1937.

Both articles studied in details the activity of drafting the text of Regulation (EU) № 1191/2016, and as a result of the study it was concluded that this activity is complex. The disadvantage is the exclusion from the final version of the text of the recognition of the consequences of official documents between Member States;

The legal framework established by Regulation (EU) № 2016/1191. In: Academic works of the Institute for the State and the Law. Volume XIX, Sofia, Bulgarian Academy of Sciences, pp. 2020, pp.310-388, ISSN 1314-6459. In the study Eva Kaseva thoroughly examines the regulation under Regulation (EU) № 2016/1191, highlighting its main advantages;

Regulation (EU) 2016/1191 of the European Parliament and of the Council of 6 July 2016 simplifying the requirements for presenting

certain official documents. In: The changes in the Bulgarian legal system through the prism of the international relations, international law and European Union law (1989-2019). Publishing house "St. Kliment Ohridski", Sofia, 2021, pp.286 - 316, ISBN 9789540752341. The study presents the general characteristics of Regulation (EU) № 2016/1191, including its limits of action. The official documents certifying the facts included in the scope of the Regulation are presented in detail;

Recognition of Personal Status in the EU - Bulgaria. Part I, In: "Reports from the annual university scientific conference 2021 of the National Military University "Vasil Levski ", Volume 8, Veliko Tarnovo, publishing complex "Vasil Levski ", 2021, p.88-97, ISSN 1314 - 1937;

Recognition of Personal Status in the EU - Bulgaria. Part II, In: "Reports from the annual university scientific conference 2021 of the National Military University "Vasil Levski ", Volume 8, Veliko Tarnovo, publishing complex "Vasil Levski ", 2021, p.88-97, ISSN 1314 – 1937.

Recognition of the personal status through the norms of the BCPIL, the Civil Registration Act, the conflict method and automatic recognition is studied;

Overriding Mandatory Provisions in Bulgarian Law, In: "Reports from the Annual University Scientific Conference 2021 of the National Military University" Vasil Levski ", Volume 8, Veliko Tarnovo, publishing complex " Vasil Levski ", 2021, p.97 - 108, ISSN 1314 – 1937. In this article a proposal is made to change Article 46 of the BCPIL after highlighted weaknesses in the regulation;

Recognition of foreign court decisions and other acts regulating the personal status in the Republic of Bulgaria - Legal Theory Magazine, Sofia, issue 2, 2021, Bulgarian Academy of Sciences, pp. 38 - 55, ISSN 1310-7348. The article compares and analyzes the recognition of foreign court decisions and other acts under the BCPIL, regulating the personla status in the Republic of Bulgaria. The incidental recognition under Article 118, paragraph 1 of the BCPIL and the deliberate proceedings under

Article 118, paragraph 2 of the BCPIL are characterized. Practice on the application of the provisions is also presented. The thesis is formulated that the regulation has been established in practice over the years, is applied without difficulty by law enforcement authoritis, and brings a sense of security and stability among citizens.

TEACHING AND OTHER PROFESSIONAL ACTIVITIES

Taken into account the work of the candidate at the Institute for the State and the Law at the Bulgarian Academy of Sciences and as a lecturer at the University of Veliko Tarnovo "St.St. Cyril and Methodius in the discipline of Private International Law, she has experience both in seminars and as a lecturer conducting a lecture course. There is evidences of successful implementation of teaching tasks and functions.

CONCLUSION

The monographic work presented by Dr. Eva Stanislavova Kaseva reveals theoretical values and has a positive significance for the development of legal theory and relevance for law enforcement. Additional articles and publications proof the candidate's scientific work in the field of Private International Law in recent years. With its overall appearance and specific content, it convinces of the existence of a research approach and the ability to upgrade the author's scientific development.

Based on the above, I recommend the scientific jury to make a decision to propose the appointment of Dr. Eva Stanislavova Kaseva as "Associate Professor" in the Institute for the State and the Law of BAS in the professional field "3.6 Law, scientific specialty - Private International Law.

Sofia, 23.12.2021

Assoc. Prof. Dr. Vasil Hristov Pand